

Українське Народознавство, 2000. – 48 с.

8. Пошивайло О. Короткий академічний словник сучасних українських керамологів (культурна керамологія) / Олесь Пошивайло. – Опішне: Українське Народознавство, 2009. – 312 с. : іл.

9. Пошивайло О. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ / Олесь Пошивайло. – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – Кн. 1: (2001–2005). – 776 с. : іл.

10. Пошивайло О. Українське гончарство: Програма-запитальник для дослідження традиційного гончарства та збирання етнографічних матеріалів / Олесь Пошивайло. – Опішне: Музей гончарства в Опішні, 1988. – 28 с.

11. Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник: Науковий збірник за минулі літа / упоряд. Олесь Пошивайло. – Київ–Опішне: Молодь–Українське Народознавство, 1993. – Кн. 1. – 520 с.

Лькова О.Г. Роль музею в формуванні української культурної керамології

В статті йде про структурування української керамології та виділення її в окрему науку. Зазначено, що вирішальну роль в цьому процесі зіграв Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішні, створений у 1986 г. Це подія стала ключовою в активізації керамологічних студій. Описано окремі структурні підрозділи музею. Акцентовано, що саме їх діяльність стала вирішальною в створенні нового академічного керамологічного закладу – Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України.

Ключові слова: музей, українська керамологія, колекція, формування, керамологічна експедиція, видавництво, архів, бібліотека, Опішня, Україна.

Lykova O.H. The role of the museum in the formation of Ukrainian cultural Ceramology

The article deals with the structuring and allocation of Ukrainian ceramology and its allocations in separate science. It is indicated that the National Museum of Ukrainian Ceramics in Opishne (1986) played a crucial role in this process. This event was crucial in enhancing ceramological studies. The basic structural units of the museum are described. Attention is drawn to their work as the impetus for the creation of a new academic ceramological institution - Institute of Ceramology - Branch of Ethnology Institute (National Academy of Sciences of Ukraine).

Key words: museum, Ukrainian ceramology, collection, formation, ceramological expedition, a publishing house, an archive, a library, Opishne, Ukraine.

14.03.2016 р.

УДК 069:908(477.53)

*Н.Г. Кондратенко
О.С. Суліма*

МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА В СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА: ВИСТАВКОВА АКЦІЯ «ЕкспоМ» У ПОЛТАВСЬКОМУ КРАЄЗНАВЧОМУ МУЗЕЇ ІМЕНІ ВАСИЛЯ КРИЧЕВСЬКОГО

У статті розкриті концептуальні засади втілення проекту виставкової акції «ЕкспоМ» у Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського. Для унаочнення втілюваної виставкової акції надана інформація про експонат січня.

Ключові слова: Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, проект, виставкова акція, фундатори, К.М. Скаржинська, інтер'єрний годинник, «Vincenti & Cie».

Для Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського 2016 рік має особливе значення – виповнюється 125 років від дня його заснування. Традиційним стало святкування музейних ювілеїв втіленням різноманітних творчих проектів. Цього разу колектив музею розробив масштабний проект «Музей+», органічною складовою якого стала виставкова акція «ЕкспоМ» («Експонат місяця»), який стартував 1 січня 2016 року. Таким чином, потенційна аудиторія матиме змогу зануритись у «біографію» дванадцяти музейних перлин основної експозиції.

У відповідь на нові запити сучасного відвідувача, музеї, в тому числі й Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, вибудовують свою діяльність з урахуванням особливостей соціокультурної ситуації в регіоні, звертаючись до проектної діяльності. Особливої ваги набуває фундаментальна функція музеїв: не лише зберігати, але й актуалізувати культурний спадок.

До аналізу широкого кола питань музейного менеджменту, зокрема проектного, та маркетингу у своїх працях звертаються сучасні українські та зарубіжні дослідники-музеологи. Наприклад, авторський колектив посібника «Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв» – П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів, В. Мельник, Н. Рега, С. Оришко, О. Соколова – розкриває використання основних принципів і методів маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв, надає практичні рекомендації запровадження нових видів музейних послуг [1]. Т.Ю. Юрєнева у підручнику «Музеєведение» поряд з питаннями соціальних функцій музеїв, їх науково-дослідної роботи, фондової, експозиційної і культурно-освітньої діяльності, також розглядає проблеми музейного менеджменту і маркетингу [2]. Окремий

Рис. 1. Афіша виставкової акції «ЕкспоМ»
(автор В.І. Побоків)

розділ навчального посібника «Музеєзнавство» М.Й. Рутинський та О.В. Стецюк присвятили ринковим засадам музейного менеджменту та маркетингу, зокрема розкрили суть, завдання, організацію музейного менеджменту [3]. Подібний розділ «Менеджмент музейного дела» виокремлений і в підручнику М.П. Переверзева та Т.В. Косцова [4]. У практичному посібнику «Музеи. Маркетинг. Менеджмент» у ряді статей детально викладена процедура здійснення маркетингових досліджень, подані рекомендації з втілення у музейній практиці нових управлінських та комунікативних технологій, реалізації проектного менеджменту [5].

Окремі аспекти використання методів музейного менеджменту та маркетингу розкриті в ряді статей, автори яких опираються на конкретні приклади з діяльності музеїв України та світу – М.В. Белікова та С.В. Гресь-Євреїнов [6], О. Іванець [7], О. Кононюк [8], І.О. Яковець [9] та інші. Не менш важливі дослідження в галузі музейної комунікації, що розкривають нові підходи до використання та презентації музейної експозиції. Вони представлені у розвідках Р. Маньковської [10], П. ван Менш [11], Ф.Д. Рябчикової [12], І.О. Яковець [13] та інших.

Проектна діяльність як нова технологія у музейній справі набуває останнім часом все більшої популярності, демонструючи значну комунікативну

ефективність. Вивчення структури і змісту музейних проектів як комплексних форм музейної діяльності привернуло увагу дослідників ще в 1990-ті роки. Однак подібна проблематика стала особливо актуальною на початку XXI століття, що знайшло своє відображення у численних публікаціях. Більшість розвідок присвячені конкретним музейним проектам, реалізованим у різних музейних закладах України та світу, наприклад, О.Н. Ган [14], Н.В. Дзюбенко [15], А.В. Ляшко [16] тощо. З накопиченням практичної і частково теоретичної інформації з'явилися дослідження Т.В. Галкіної [17], А.В. Ляшко [18], Н. Пусепліної [19] та інших. Автори акцентували свою увагу на систематизації та узагальненні досвіду в музейному проектуванні, здійснили спроби класифікації музейних проектів тощо.

Сучасне інформаційне суспільство спонукає музеї все більше презентувати свій продукт у мережі Internet. Матеріали про різноманітні проекти, що реалізуються в тому чи іншому музейному закладі, можна знайти на музейних WEB-сайтах та відкритому порталі «Музейний простір», який є найбільшою фаховою інтернет-спільнотою музейників України [20].

Проекти під назвою «Музейний експонат місяця» або «Експонат місяця» проходили у різних музеях України упродовж 2013–2016 років. Вони були орієнтовані на предмети, які знаходилися в фондосховищах, презентували перлини колекцій, твори відомих вітчизняних та зарубіжних майстрів [21]. Наявність напрацювань у межах подібних проектів не заперечують потреби у розкритті нових аспектів їх втілення.

Мета статті – розкрити концептуальні засади втілення проекту виставкової акції «ЕкспоМ» у Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського.

Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні завдання:

- окреслити загальні положення концепції виставкової акції «ЕкспоМ»;
- розглянути особливості реалізації проекту «ЕкспоМ» у Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського;
- надати інформацію про експонат січня для унаочнення втілюваної виставкової акції.

Орієнтуючись на модернізаційні тенденції у музейній сфері та синтезуючи більш ніж вікові традиції з інноваційними технологіями, колектив Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського у своїй практиці звертається до сучасних методик музейної роботи, в тому числі й до проектної діяльності.

За останні роки наукові співробітники отримали теоретичну підготовку та набули практичного досвіду з реалізації музейних проектів. У 2013 році започаткований міжмузейний виставковий

проект «Минуле очима сучасників» (куратор Н.Г. Кондратенко – старший науковий співробітник науково-дослідного відділу фондів), у рамках якого була розгорнута виставка «Історія однієї фотографії» до 110-ї річниці відкриття пам'ятника І.П. Котляревському у Полтаві, що об'єднала рідкісні музейні предмети з фондів колекцій трьох провідних музеїв Полтави – Полтавського краєзнавчого музею, Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені М. Ярошенка та Полтавського літературно-меморіального музею І.П. Котляревського. У межах проекту проходили наступні заходи: однойменна ретроспективна виставка, тематичні екскурсії та уроки, урочисте зібрання з нагоди 110-ї річниці відкриття пам'ятника, презентація каталогу виставки та робота ретровідеосалону [22]. Цей проект став прикладним втіленням знань, здобутих на 10-денному семінарі «Створення і промоція якісного музейного продукту: практичний досвід і навички тренера», який став одним з етапів освітньої програми в межах проекту розвитку музейної галузі «ProMuseum» (2013–2014) [23]. Наступні виставкові проекти були втілені у 2014 р.: «Т.Г. Шевченко і Полтавщина» (куратор В.О. Мокляк – заступник директора з наукової роботи), у ході якого відкрито однойменну виставку, організовано проведення тематичних уроків, організовано марафон Шевченківських читань «На крилах слова Кобзаря»; «Велика війна» (куратор Г.М. Барська – завідувач науково-дослідного експозиційного відділу історії пізнього середньовіччя та нової історії), присвячений 100-річчю початку Першої світової війни, в рамках якого створено виставку, проводились тематичні екскурсії та уроки, круглий стіл «Перша світова війна: Полтавський аспект» тощо [24].

У роботі над створенням концепції виставкової акції «ЕкспоМ» (куратор О.С. Сулима – науковий співробітник науково-дослідного відділу фондів) та подальшою її реалізацією робоча група послуговувалася методиками, отриманими під час участі у згаданому вище 10-денному семінарі «Створення і промоція якісного музейного продукту: практичний досвід і навички тренера». Для розробки та реалізації концепції до робочої групи були залучені співробітники науково-дослідних експозиційних відділів та науково-дослідного відділу фондів. Таке поєднання набутого досвіду з новим баченням музейної діяльності покликане створити та втілити черговий проект.

Популяризація виставкової акції відбувається кількома шляхами – виготовлена афіша, повідомлення розміщені на тематичних порталах у мережі Internet [25], щомісяця з'являється інформація у місцевих ЗМІ.

Першим посередником між потенційним глядачем та виставковою акцією є афіша, створена

Рис. 2. Експонат січня – французький камінний годинник XIX ст. із колекції К.М. Скаржинської

художником В.І. Побоким – заслуженим працівником культури України, завідувачем науково-дослідного відділу реставрації Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського (Див. іл. 1). Афіша, створена досвідченим плакатистом, виступає засобом масової комунікації. У її основі – шрифтова композиція, яка використовує риторичний зміст, доступний для розшифрування цільовою аудиторією в специфічному музейному контексті. При цьому афіша покликана не лише донести інформацію щодо культурного заходу, але й представляє аудиторії у образній формі саму музейну акцію.

В основі виставкового проекту, що стартував у січні у Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського, – результати дослідження раритетів з основної експозиції.

Девіз виставкової акції «ЕкспоМ» – «невідоме про відоме» – уточнює її спрямованість. Для проекту відібрані цікаві експонати з основної експозиції музею, які вже добре «відомі» відвідувачам, але при цьому містять «білі плями» у своїх «біографіях». Акція має на меті розкриття внутрішніх потенцій музейного простору, посилення репрезентативної функції експозиції шляхом акцентування уваги відвідувачів на окремих експонатах.

Не всі представлені у музейних залах предмети з різних, не завжди об'єктивних, причин приваблюють увагу гостей. Однак, вони мають висо-

кий науковий та освітній резерви, що потребують актуалізації. У центрі уваги робочої групи саме такі музейні предмети.

Щомісяця в експозиційних залах музею біля обраних раритетів заплановано розмішувати детальну інформацію про шлях надходження експонату до музею, час та місце його побутування, особливості виготовлення та використання. Окремо подаються відомості про фундаторів музею, які пов'язані з пам'яткою.

Під час підбору музейних предметів учасники робочої групи керувалися наступними параметрами:

- розмаїття епох та країн, що можуть презентувати пам'ятки;
- потенційний рівень атрактивності музейного предмету;
- представлення різних груп зберігання для створення ефекту «відкритих фондів»;
- всебічність висвітлення матеріалів, що знаходяться в експозиційних залах;
- висвітлення історії формування музейних колекцій (зокрема й через постаті меценатів).

Такий підхід покликаний створити своєрідні «дороговкази» для орієнтування відвідувачів у предметно-просторовому середовищі музею, а також зацікавити гостей об'єктами рухомої культурної спадщини й знаннями, які вони несуть.

Показ відібраних предметів, після мандрів трьома поверхами споруди музею, логічно завершується у експозиційному розділі «Історія музею» експонатом, подарованим відомим меценатом Павлом Павловичем Бобровським (1861 – після 1944). Цим автори проекту ніби завершують «історичне коло» 125-річного розвитку Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського.

У січні 2016 року акцію відкрив раритет з експозиційного розділу «Історія музею» – годинник з колекції Катерини Миколаївни Скаржинської (1852–1932), однієї з фундаторів закладу (Див. іл. 2). Цей музейний предмет несе неповторне семіотичне значення: розвиток музею у часовому вимірі, історичний поступ між минулим і майбутнім.

Історія годинникарства своїм корінням сягає сивої давнини – потреба вимірювати час виникла у людей давно: вже в найдавніших цивілізаціях використовували сонячні, водяні та пісочні годинники. Сучасний поділ діб на 24 години походить із Давнього Єгипту, а «секунди» і «хвилини» як категорія з'явилися у Вавилоні. Перші механічні годинники сконструйовані в Західній Європі у XII–XIII столітті. Це були баштові гіганти, які кілька століть міцно утримували монополію у вимірюванні часу. Однак люди прагнули зробити їх складний механізм мініатюрним, кімнатним, вписати цей витвір технічного генія у пишній інтер'єр оселі,

зробити його окрасою власної домівки. Звідси походить і назва цілого годинникового класу, що виникає у відповідь на це бажання – «інтер'єрні годинники», до яких традиційно відносять напільні, настінні, консольні, настільні та камінні [26, с. 3].

Перші інтер'єрні годинники з'явилися у будинках заможних городян у XV ст. Передові позиції у промисловому та економічному розвитку у той час займали Франція, Англія і Німеччина. Вони й стали головними законодавцями моди у виробництві годинників. Варто зазначити, що саме національне походження – у ту пору й до цього дня – справляло першочерговий вплив на зовнішній вигляд годинників [26, с. 3].

Французькі майстри на весь світ славились витонченістю свого литва, детальністю прочеканок, живописністю золочіння й патинування. Їхні декоративні вироби з бронзи, у тому числі й годинники, були одними з найпопулярніших предметів інтер'єру на світовому ринку XVIII–XIX ст. 3-поміж європейських країн саме Франції належить першість у запровадженні промислового виробництва годинників.

У середині XIX ст. пошуки нових стильових рішень у європейському декоративно-вжитковому мистецтві торкнулись і годинникових корпусів. Це призвело до відтворення, часто еkleктичного, елементів різних стилів – готики, бароко, рококо – в одній корпусній формі.

Прикладом такого еkleктичного поєднання у музейному зібранні є годинник за номером ПКМВК–4999 М–1083, що належить до групи зберігання «Метал». Це предмет із довоєнного зібрання музею, а до колекції він був переданий Катериною Миколаївною Скаржинською, власницею приватного музею у с. Круглик Лубенського повіту. В роки Другої світової війни його було евакуйовано до м. Уфа в Росії, а у 1948 р. повернено до Полтави [27, с. 43].

Звернемося до опису музейного предмету: «Годинник камінний механічний. Франція, м. Монбельярд, фірма «Vincenti & Cie». 1855–1870 рр. Корпус виконано у вигляді стилізованої годинникової вежі з дерева, декорованої філігранними бронзовими елементами, що поєднують готичні та барокові мотиви. Торці прикрашають барельєфи у вигляді античних людських облич. Циферблат круглий, центральна його частина змодельована у формі шестипелюсткової квітки, наявні отвори для заводу ключем. Маятник з регульованим підвісом. Римські цифри розміщені на окремих порцелянових платівках. Стрілки відсутні. Механізм у неробочому стані, вбудований у корпус. На задній стінці механізму штамп медалі з написом: «VINCENTI & CIE / MEDAILLE D'ARGENT 1855» та серійний номер «9833». Висота футляра складає 33 см,

діаметр циферблата – 11 см».

Фірма «Vincenti & Cie» була правонаступницею справи талановитого годинникового майстра Жана Вінсенті, корсиканця за походженням, який у 1791 р. осів у Франції в м. Монбельярд. У 1822 р. тут він заснував артіль з виробництва годинникових механізмів, де всі операції здійснювались на станках його власного винаходу. Однак, через фінансові труднощі у 1828 р. фірма збанкрутувала. Контрольний пакет акцій викупив один з працівників артілі Жан Ру, і вже у 1829 р. зміг відновити роботи підприємства під назвою «Vincenti & Cie». У 1834 і 1855 роках продукція фірми була відзначена срібними медалями на Паризькій всесвітній виставці, що знайшло своє відображення у клеймах, якими відтепер позначались усі годинникової механізми. Сам Жан Вінсенті помер у 1833 р., так і не побачивши тріумфу свого дітища, однак свою назву «Vincenti & Cie» зберігали аж до 1870-х років [28].

Антикварні французькі годинники – це, без сумніву, витвір мистецтва, що поєднує красу, стиль та функціональність. Вони захоплюють увагу і приємно вражають уяву тих, хто їх бачить сьогодні, так само як це було і в попередні часи. Тобто, крім високого атрактивного рівня подібні механічні елементи в інтер'єрі музейних залів виконують глибоку експресивну функцію, спонукаючи глядачів до роздумів та естетичних переживань.

Наступні експонати висвітлюють різні історичні періоди, знайомлять зі світовими традиціями, та, найперше, українськими, розкривають діяльність філантропів. Серед них: Кабаківський скарб бронзових знарядь зрубної культури XVI–XV ст. до н. е., кишеньковий годинник В.В. Докучаєва, чумацька запряжка, прянична форма, копія сорочки П.Л. Полуботка, дверний замок XVIII ст., керамічна люлька із Західної Європи, шабля пожалувана в 1748 р. російською імператрицею Єлизаветою Петрівною старшині Гадяцького полку П.Ф. Ніжинцю, полтавська мальована скриня XIX ст., вибійчана дошка, скульптура східного божка.

Подібні приклади проектної діяльності Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського демонструють один з можливих способів актуалізації постійно діючої експозиції, розкриття рівня атрактивності експонатів, включення мистецької спадщини в сучасний культурний простір міського середовища.

Посилання

1. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв // Під ред. В. Великочного, Н. Гасюк. Авторський колектив: П. Горішевський, М. Дейнега, М. Ковалів, В. Мельник, Н. Рега, С. Оришко, О. Соколова. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – 64 с.

2. Юрєнева Т.Ю. Музееведение. – М.: Академический

Проект, 2004. – 560 с.

3. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К.: Знання, 2008. – 428 с.

4. Переверзев М.П., Косцов Т.В. Менеджмент в сфері культури и искусства. – М.: Инфра-М, 2007. – 192 с.

5. Музеи. Маркетинг. Менеджмент. – М., 2001. – 210 с.

6. Белікова М.В., Гресь-Євреїнов С.В. Музейний менеджмент в Україні та світі: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. № 2 (10). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_8.

7. Іванець О. Нові підходи в музейній практиці. Матра / Музеї України (з досвіду міського краєзнавчого музею м. Нетішина) // Історія музейництва, пам'яткоохоронної справи, краєзнавства і туризму в Острозі та на Волині. Науковий збірник. – 2009. – Вип. 2. – С. 48–51.

8. Кононюк О. Музейний менеджмент у сучасному соціокультурному середовищі // Острозький краєзнавчий збірник. – 2008. – № 3. – С. 220–223.

9. Яковець І.О. До питання про сучасний музейний менеджмент: загальні поняття та методи управління // Вісник ХДАДМ. – 2011. – № 4 – С. 174–177.

10. Маньковська Р. Сучасні музейні комунікації та перспективи їх розвитку // Краєзнавство. – 2013. – № 3. – С. 75–84.

11. Менш П. ван. Коммуникация: язык экспозиции // Вопросы музеологии. – № 1(9) – 2014 – С. 254–272.

12. Рябчикова Ф.Д. Коммуникативний вектор у музейній діяльності // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. – 2009. – Вип. 1. – С. 158–163.

13. Яковець І.О. Комунікаційний простір сучасного музею як одна з категорій теорії музейної комунікації // Вісник ХДАДМ. – 2014. – № 4–5. – С. 129–133.

14. Ган О.Н. Проектная деятельность музея как способ актуализации историко-культурного наследия // Вестник СПбГУКИ. – 2014. – № 3. – С. 151–154.

15. Дзюбенко Н.В. Музейні проекти. Природничий музей: від теорії еволюції життя до практики живого музею // Наукові записки Державного природознавчого музею. – 2014. – Вип. 30. – С. 209–214.

16. Ляшко А.В. Музейний проект как опыт идентичности: образ России в мировом культурном пространстве // Культура России: Информационно-аналитический сборник. – М.: ФГУП «ГИВЦ Минкультуры России», 2011. – С. 170–185.

17. Галкина Т.В. Музейная педагогика XXI века: социокультурный и образовательный проекты как новая форма работы с детской и молодежной аудиторией // Вестник ТПУ. – 2009. – № 8(86). – С. 5–10.

18. Ляшко А.В. Проект: энтузиазм и сомнение современного музея. К исследованию явления // Общество. Среда. Развитие. (Terra Humana). – 2011. – № 2. – С. 165–169.

19. Пусепліна Н. Реалізація проектної діяльності в освітньо-виховній роботі музеїв вищих навчальних закладів // Педагогічні науки. – 2014. – № 61–62. – С. 79–86.

20. Музейний простір. – Режим доступу: <http://prostir.museum.ua>.

21. «Експонат місяця» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://artmuseum.kh.ua/news/ekspонат-misyatsya!.html>; «Експонат місяця» 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lvivskansen.org/osvita/269-ekspонат-misyatsya>; Проект 2013 року «Музейний експонат місяця» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mundm.kiev.ua/EOM/EOM1301.SHTML>; Проект 2014 року «Музейний експонат місяця» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.yeed.me/kyev/other-events/2014/09/01/muzeynyy-ekspонат-mesyatsa-6425>; Проект 2016 року «Експонат місяця» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mundm.kiev.ua/index.html#EOM>.

22. Фесик К., Кондратенко Т., Барська Г., Кондратенко Н.

Створення та промоція музейного продукту: досвід організації міжмузейного виставкового проекту «Історія однієї фотографії» до 110-ї річниці відкриття пам'ятника І.П. Котляревського в Полтаві // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. Вип. ІХ. – Полтава: Дивосвіт, 2014. – С. 562–571.

23. «Створення та промоція музейного продукту: практичний досвід та навички тренера» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prostir.museum.ua/post/30434>.

24. «Тарас Шевченко і Полтавщина» – під такою назвою відкриється виставка у Полтавському краєзнавчому музеї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.poltava.info/culture/12059-taras-shevchenko-i-poltavschina--pid-takoyu-nazvoyu-vidkrietsya-vistavka-u-poltavskomu-kraieznavchomu-muzei>; Виставка «Велика війна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pkm.poltava.ua/podii/91648438/>

25. Виставкова акція «ЕкспоМ» (експонат місяця) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourist.pl.ua/2015/12/виставкова-акція-експом-експонат-м/>; 31 січня у Полтавському краєзнавчому музеї стартує виставкова акція «ЕкспоМ» – експонат місяця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://myinform.com/ru/a/13617258-z-1-schnja-u-poltavskomu-kraieznavchomu-muze-startu-vistavkova-akcija-171ekspom187-821-2-ekspomat-msjacija/>

26. Старинные бронзовые каминные часы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.1939.ru/catalog-2523.html>.

27. Стадник С.М. Музей в роки Великої Вітчизняної війни // Полтавський краєзнавчий музей: сторінки історії та колекції. – Полтава, 1991. – С. 43–45.

28. Vincenti & Cie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uhren-muser.de/en/pdfs/US/41441.pdf>.

Кондратенко Н.Г., Сулима О.С. Художественное наследие в современном культурном пространстве городской среды: выставочная акция «ЭкспоМ» в Полтавском краеведческом музее имени Василия Кричевского

В статье раскрыты концептуальные принципы реализации проекта выставочной акции «ЭкспоМ» в Полтавском краеведческом музее имени Василия Кричевского. Для наглядности воплощаемой выставочной акции предоставлена информация о экспонате января.

Ключевые слова: Полтавский краеведческий музей имени Василия Кричевского, музейный проект, выставочная акция, фонды, К.М. Скаржинская, интерьерные часы, «Vincenti & Cie».

Kondratenko N.H., Sulyma O.S. Art legacy in modern cultural space of urban realm: exhibition action «ExpoM» in the Vasyl Krychevsky Poltava Local Lore Museum

The article deals with conceptual principles of exhibition action realization in the Vasyl Krychevsky Poltava Local Lore museum. The information about the January exhibit is given to visualize the action itself.

Key words: the Vasyl Krychevsky Poltava Local Lore museum, project, exhibition action, founders, K. Skarjinska, interior clock, «Vincenti & Cie».

04.03.2016 р.

УДК 069.01(477) Балаклава

I.V. Nikitina

БАЛАКЛАВА У МУЗЕЙНОМУ ПРОСТОРИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглянуто питання створення різноманітних експозицій з історії Балаклави (район м. Севастополя). Встановлено, що повномасштабного музейного проекту з даної теми на сьогодні ще не здійснено, з'ясовано, які обставини завадили цьому і чи є перспективи у його реалізації.

Ключеві слова: Балаклава, музейний простір, експозиційний проект.

Балаклавський район м. Севастополя розташований у південно-східній частині міста. Район складається з 4 адміністративних округів: Балаклавського (Балаклава нині статусу міста не має – в міській смузі Севастополя, навколишні селища с. Оборонне, с. Хмельницьке, Черноріччя, Морозовка, Штурмове, с. Сахарна Головка), Інкерманського (м. Інкерман), Орліновського (села Орліновської і Варнутської долин, частина узбережжя від м. Айя до м. Сарич), Терновського (села Терновка і Рідне).

В останнє десятиріччя Балаклава набуває популярності як курортна зона. Унікальний природний краєвид та багата історія краю привертає увагу все більшої кількості людей. Безумовно, вивчення можливостей щодо створення сучасного музейного простору з історії Балаклави й досі залишається актуальним питанням. Але й на сьогодні тут так і не створено повномасштабної музейної експозиції, яка б розповідала про історію цієї місцевості.

У статті ми маємо з'ясувати, які проблеми заважають реалізувати такий проект і які перспективи він має. Основною джерельною базою дослідження є документи Державного музею героїчної оборони і визволення Севастополя (далі – ДМГОВС).

Ідея створення музею в Балаклаві вперше виникла у 1921 р., однак до 1941 р. вона так і не була втілена в життя. Після 1944 р. музейний простір у Балаклавському районі формувався за рахунок шкільних музеїв та музейних кімнат, пов'язаних з подіями 1941–1944 рр.

Фактично першим з історії Балаклави став Музей на громадських засадах «Героїка Балаклави», створений у 1967 р. за ініціативи місцевої влади. Згодом він трансформувалася в Народний музей історії Балаклави. В його експозиції відтворилися основні етапи історії Балаклавського району. За часи існування музею завдяки активній роботі В.А. Кітрової, Л.В. Кожевнікової, Ф.І. Каневої його колекція зростає майже до 2 тис. одиниць зберігання, було створено три експозиції (в 1967, 1971 і 1992 рр.) [1]. Проіснувала ця установа до 2005 р.